

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys (PPLY)
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

30.1.2012

Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, ympäristövastuualue

PL 293
90101 Oulu
kirjaamo.pohjois@avi.fi

Viite:
PSAVI/45/04.08/2011

Asia:

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen lausunto lin Laukkulamminsuon turvetuotantoalueen ympäristölupa- ja toiminnanaloittamislupahakemuksesta arviointiselostuksesta

Tässä lausunnossa Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry (jatkossa PPLY) esittää näkemyksensä Kuiva-Turve Oy:n lin Laukkulamminsuon turvetuotantohankkeen ympäristölupahakemuksesta sen linnusto- ja ekosysteemivaikutuksia koskeviin osiin keskittyen.

Ympäristölupaa ei tule myöntää. Hakemusta varten laadituissa luontoselvityksissä on vakavia puutteita. Linnustaselvitys on tehty väärällä menetelmällä väärään aikaan. Laukkulamminsuolla esiintyy uhanalaisia lajeja ja luontotyyppejä sekä muuta arvokasta luontoa. Hanke tuhoasi Laukkulamminsuon luonnon kokonaan ja peruuttamattomasti. Saman energiamäärän tuottamiseen voidaan osoittaa haitattomampia tuotantotapoja, joten koko hanke ei näin ollen lähtökohtaisesti edusta parasta saatavilla olevaa teknologiaa (BAT).

Vähimmäisvaatimuksena PPLY esittää, että hankkeen linnustovaikutukset on selvitettävä ennen kuin viranomaiskäsittelyä voidaan jatkaa. Linnusto tulee selvittää oikea-aikaisin ja riittävän monta kertaa toistetuin kartoituslaskennoin. Tähän on varattava yksi maastokausi – näin myös siksi, että ulkopuoliset tahot kuten PPLY saavat mahdollisuuden selvittää suon linnustoa.

Laukkulamminsuon luonnontilaisuus

Yksi hakemuksen merkittävistä puutteista on se, ettei siinä kvantifioida alueen luonnontilaisuutta. Ainostaan mainitaan ylimalkaisesti osan alueesta olevan ojittettua ja osan ojittamatonta. PPLY:n tekemän oman karttatarkastelun mukaan turpeenostoon esitettävästä alueesta noin 55 % on ojittamatonta. On siten selvää, että hanke on useiden voimassa olevien linjausten – mm. valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden, Suomen luonnon monimuotoisuuden strategian ja toimintaohjelman sekä kansallisen suo- ja turvemaastategian (työryhmän ehdotus) – vastainen.

Lisäksi on tärkeää huomioida, että tuotantoon suunniteltu alue sijoittuu luonnontilaisten Laukkulampien ja näistä etelään sijoittuvan rimmikkoisen neva-alueen välittömään läheisyyteen. Näin ollen kohdetta tulee tarkastella osana laajempaa suokokonaisuutta. Koska alue on valtion maata ja vuokrattu Metsähallitukselta, paras vaihtoehto alueen käytölle olisi vuokrasopimuksen purkaminen ja Laukkulampien alueen liittäminen viereiseen Iso Hirviaapa–Lähteenaavan soidensuojelualueeseen, johon alueen olisi luonnonolosuhteiden puolesta alun alkaenkin pitänyt kuulua.

Pesimälinnusto

Ympäristölupahakemuksen linnustoa koskevat osat ovat valheellisia. Kesäkuun lopussa 2009 tehdyn linjalaskennan havaintoja ei toki ole syytä epäillä, mutta niiden perusteella ei voida tehdä sellaisia johtopäätöksiä Laukkulamminsuon linnustosta, mitä nyt on tehty. Ympäristölupahakemuksessa väitetään:

”Kesäkuussa 2009 suoritetussa pesivän maalinnuston inventoinnissa (liite 5) selvitetiin Laukkulamminsuolla ja sen välittömässä lähiympäristössä pesivän maalinnuston lajisto ja parimäärät.”

Kuten alta käy ilmi lajistoa ja parimääriä ei ole selvitetty.

Pesimälinnustoa on selvitetty yhden käyntikerran linjalaskennalla. Linjalaskentamenetelmä on kehitetty erityisesti yleisen pesivän maalinnuston pitkäaikaisseurantaan. Toistamalla laskenta vuodesta toiseen samalla paikalla ja mahdollisimman samalla tavalla menetelmän avulla voidaan arvioida lintukantojen kehitystä useiden vuosien ja vuosikymmenten mittakaavassa. Lisäksi menetelmä sopii varauksin nopeaan rajatun alueen linnuston parimääräsuhteiden ym. kartoitukseen. Laukkulamminsuon tapauksessa oikea menetelmä olisi ollut tarpeeksi monta kertaa (4–6) toistettu kartoituslaskenta. Tällöin kartoituksessa olisi voitu tavoittaa myös harvinaisemmat, vaikeammin havaittavat, pesinnässään epäonnistuneet ja mm. varhain pesintänsä aloittavat lajit tai yksilöt.

Laskenta-aika oli 23.6., mikä on useimpien lajien kannalta aivan liian myöhäinen. Kanalinnut, vesilinnut, monet kahlaajat ja esimerkiksi kurki kuuluvat lajeihin, joiden poikaset ovat pääosin tällöin jo kuoriutuneet ja jotka johdattavat poikasensa usein pois pesimäpaikalta. Pesintänsä aloittaneet, mutta siinä laskentavuonna epäonnistuneet lintuparit ovat myös jo poistuneet paikalta kesäkuun lopulla. Niiden esiintyminen alueella jää liian myöhään tehdyssä laskennassa toteamatta.

Laskennassa havaitut laji- ja yksilömäärät ovat jääneet vaatimattomiksi. Jo pelkän karttatarkastelun perusteella linnuston olettaisi olevan huomattavasti rikkaamman. Kokonaisuutena linnusto-osuus on kirjoitettu kevyellä otteella. PPLY olisi odottanut selostuksessa käsiteltävän yksityiskohtaisemmin laskentojen tuloksia. Yhdestäkään vaikutuksesta ei ole esitetty kvantitatiivista arvioita. Sanallisesti linnustovaikutuksia vähätellään. Epävarmuustekijöitä ei pohdita lainkaan. Viitteitä on käytetty liian vähän. Suurin puute kuitenkin on, että vaikutusarviot on laadittu erittäin vähäisten kenttätöiden perusteella, tuntematta todellisuudessa alueen linnustoa.

Raportin laatijan käsitys suolajistosta on suppea, perustuen Väisänen ym. (1998) tulkintaan kunkin lajin ensisijaisesta esiintymisympäristöstä sen pesimäpaikan mukaan. Suoelinympäristöjen kohdalla olennaista on kuitenkin se, että suot ovat keskeinen tai jopa välttämätön toissijainen elinympäristö monelle pääasiallisesti muussa elinympäristössä pesivälle lajille. Revon ja Auvisen (2011) mukaan Pohjois-Pohjanmaan soilla tavataan säännönmukaisesti yli 50 suolajia Väisänen ym. (1998) 19 ensisijaisen suolajin sijaan.

Lupahakemuksessa käytetään vanhentunutta lajien uhanalaisarviota (Rassi ym. 2001) ajantasaisen sijaan (Rassi ym. 2010). Puutteellisessakin selvityksessä Laukkulamminsuolla viiden parin voimin havaittu keltävästäräkki on noussut uudessa arvioissa valtakunnallisesti vaarantuneeksi (VU) lajiksi. Silmälläpidettävistä (NT) lajeista kohteella havaittiin niittykirvinen. Selvityksen ulkopuolella kohteelta on vuodelta 2011 havaintoja myös kahdesta muusta silmälläpidettävästä lajista, metsähanhesta ja kaakkurista (Mauri Huhtala, henk. koht. tiedonanto). Näistä erityisesti metsähanhahavainto on merkittävä. Laukkulamminsuon koillisosassa havaittiin hanhipari, jonka käyttäytyminen viittasi pesintään alueella. Metsähanhi on vähentynyt Suomessa hälyttävää vauhtia, ja sen uhanalaisluokitusta olisi uusimpien tietojen mukaan aiheellista nostaa vaarantuneeksi. Laukkulamminsuon kaltaiset pienipiirteiset suobiotoopit lampineen, rimpineen ja puustoisine suolaiteineen ovat metsähanhelle erityisen tärkeitä.

Laukkulamminsuo kuuluu läheisellä soidensuojelualueella pesivän muuttohaukan reviiriin. Ilman kunnollisia ja tarpeeksi laajoja saalistusmaita muuttohaukan pesintä ei onnistu riittävän hyvin, vaikka itse pesimäsuu säilyisikin ennallaan.

Yhteenveto

Luontoarvojen vajavainen selvittäminen on ristiriidassa maakuntakaavan vaatimusten kanssa. Linnustoselvitys on käytännössä jäänyt tekemättä. Lintujen kohdalla selvitys tulee tehdä uudelleen, jotta arviointi olisi edes mahdollista. Käyttöönottoa ei tule hyväksyä ennen selvityksen tekemistä, tai hankkeesta on luovuttava.

Iso Hirviaapa–Lähteenaaavan soidensuojelualueen lajisto tarvitsee tuekseen myös lähellä olevia mahdollisimman luonnontilaisia alueita. Tätä korostaa metapopulaatioteoria, jonka mukaan osa lajin elinympäristöistä on aina pysyvästi asuttamatta, mutta niitä asutetaan sattumanvaraisessa järjestyksessä, kutakin vuorollaan. Lajien pitkäaikaisen säilymisen kannalta myös ns. tyhjät elinympäristöt ovat elintärkeitä.

Turvetuotantoalueen vedet johdetaan Laukkuojaan, joka kulkee Iso Hirviaapa–Lähteenaaavan soidensuojelualueen kautta. Suojelualueen tilaa ei tule huonontaa. Laukkuoja on luonnontilainen, osittain turpeen alla kulkeva puro. Vesien johtaminen sitä kautta Kuivajokeen vaatisi todennäköisesti vesireitin perkaamista mm. liettymisongelmien takia. Tällainen ei Natura-alueen halki kulkevan luonnonpuron kohdalla ole luonnollisestikaan mahdollista.

Oulussa 30.1.2012

Esa Aalto
Puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
Suojelutoimikunnan puheenjohtaja